

Kmet, delavec
in obrtnik
naj bodo naro-
du vodnik!

Izhaja vsake srede
Naročnina:
za celo leto Din 30.—
za pol leta „ 15.—
za inozemstvo
za celo leto Din 50.—
Inserati po tarifu. — Pis-
menim vprašanjem naj
se priloži znamko za od-
govor. — Neprankirana
pisma se ne sprejemajo.

Vsakdo v alva
vse sadove
svojega dela in
marljivosti!

Rokopisi se ne vra-
čajo. — Plača in toži-
se v Ljubljani. — Ured-
ništvo in uprava le v
Ljubljani v Koroškovski
ulici št. 7. Telefon
ntr. št. 2506 Račun-
ski poštni naslov
št. 14.194.

Kmetški list

Novoletni nagovori.

Uradno poročajo:

Njuni kraljevski Veličanstvi kralj in kraljica sta ob 22. v pričakovanju novega leta priredila v svojem dvorcu soarejo, ki so ji prisostvovali kot povabljeni vsi gospodje člani kraljevske vlade s svojimi gospemi. Ko se je poslavljalo staro leto in je vstajalo novo leto, je predsednik ministrskega sveta general Peter Živković čestital Njunima Veličanstvoma novo leto in podal pregled dela kraljevske vlade tekom leta 1929.

V svojem nagovoru je predsednik naštel najnovejša dela kraljevske vlade v preteklem letu. Iz njegovega nagovora objavljamo sledeče točke, ki so za poljedelstvo in delavstvo najbolj važne:

»Socialna pravičnost in harmonija je bila od nekdanj največji interes in plemenita odločitev Vašega Veličanstva. Sledeč temu je kraljevska vlada posvetila posebno pozornost interesom vseh socialnih slojev. Ona vidi v socialnem ravnotežju in harmoničnem razvoju bitni pogoj narodnega blagostanja in zadovoljivega družabnega reda. Kakor je kraljevska vlada bila čvrsta ter odločna v obrambi državne avtoritete in javnega reda, tako je tudi temu primerno čutila dolžnost, da v smislu zakonov in racionalne pomoči učvrsti vse družabne sloje.

Prva skrb vlade je namenjena našemu poljedelcu in njegovemu še vedno težkemu položaju. Zavedajoč se, da bo najbolje služila vzvišenim nameram Vašega Veličanstva, bo kraljevska vlada neumorno delovala na uspešnem izvajanju gospodarskih zakonov ter bo s potrebnimi ukrepi stremela za tem, da učvrsti tudi kreditno sposobnost poljedelca, tako da lahko mirno gleda v bodočnost in z zaupanjem izvaja svojo delovno moč. Poljedelec, kakor tudi vse narodno gospodarstvo bo obvarovalo narod pred možnimi nevarnostmi nekih organizacij in smeri mednarodnega gospodarstva, ki čedalje bolj ogrožajo slabše gospodarske edinice, zlasti pa agrarne države. Naše delavstvo se je obvarovalo razdiralnih vplivov protisocialnih in protidržavnih stremeljenj. Njegova narodna zavest in naše sodobno socialno zakonodavstvo sta dvignila delavca na dostojno in priznano višino. Kraljevska vlada ne bo zamudila prilike, da ne bi posvetila temu dejstvu svojo popolno pažnjo.

Na nagovor predsednika vlade je odgovoril Nj. Vel. Kralj sledeče:

»Gospod predsednik!

Gospodi ministri!

Vaše čestitke in vdane želje, ki ste mi jih predložili na začetku novega leta, sprejemam z zadovoljstvom. One prihajajo na koncu enoletnega naporega in zvestega dela.

Naš narod, navdahnjen z zdravo razsodnostjo in globoko nacionalno zavestjo, je sprejel s pravim navdušenjem moje iskrene besede z dne 6. januarja in se je zgrnil z vseh strani na poziv svojega kralja, da dvigne na-

cionalno edinstvo kot svetinjo in da stavi državo nad vse.

V globoki veri, da moramo iskati nove metode dela in krčiti nove poti, ves narod z zaupanjem in vdanostjo sledi naporom in stremljenjem kraljevske vlade, kar je posledica vašega dela in brzega urejevanja razmer v državi. Ko je minula nevarnost duhovnega razsula in razjedinjevanja, sem se odločil za 3. oktober. On predstavlja smisel mojih teženj in cilj mojih prizadevanj. Kraljevina Jugoslavija, organizirana z globoko vero, predstavlja višjo sintezo naših vojnih izrazov in odlik, ki bo z notranjo harmonijo omogočila razvoj vseh lepih strani našega plemena ter na zunaj ustvarila silo, edinstvo in čvrstočo enokrvnega naroda. V taki kraljevini Jugoslaviji, o tem sem globoko preverjen, bo dosežena ustvaritev onih ustanov državne uprave in državne ureditve, ki bi najbolje odgovarjala nacionalni potrebi in državnim interesom.

Kraljevska vlada bo z vsemi silami nadaljevala delo v tem pravcu in bo stremela za tem, da bo na višku vseh visokih nacionalnih in državnih stremeljenj.

Odobravajoč delo in vaše prizadevanje pričakujem, gospodje, da boste v bližajočem se obdobju dela, pri katerem vas bo spremljalo moje popolno zaupanje, nadaljevali odločno izvajanje izenačenja novega zakonodavstva in da boste dosegli one rezultate in one uspehe, ki jih z zaupanjem in s pravico pri-

čakuje ves naš narod, ta iskreni prijatelj države in dobre uprave. Pri tem svojem delu boste imeli tudi poslej pred očmi samo interese naroda in države in boste storili vse, da bodo tudi vam podrejeni organi državne uprave poznali samo popolno zakonitost, pravico in absolutno enakost vseh in nasproti vsemu.

Naše nacionalno gospodarstvo in njegove finance pričakujejo v nastopajočem letu vašo pozornost in kar moči veliko delavnost. Gospodarski polet naše kraljevine in njena delavnost morata spet dospeti do takega razvoja, da ne bo več potrebno, da bi najboljši mišice našega naroda iskale dela v tujini in kruha izven meja naše prostrane domovine. Bogastvo naše obdarjene zemlje se bo razvijalo in blagostanje bo moči doseči samo z razvojem in dobro organizacijo delavnosti.

Uprava in sila naše kraljevine in njena visoka zavest mednarodnih dolžnosti bo še nadalje v službi mednarodne zajednice in bo na ta način tudi poslej žela zasluženo priznanje.

Naj bi se z naše strani ne opustilo nič, kar bi bilo moči storiti v zajednici z našimi zavezniki-prijatelji za delo mednarodnega mira. Politika miru in ustvarjanje mednarodnega reda so absolutne osnove politike kraljevine Jugoslavije.

S takim pojmovanjem in željami se zahvaljujem za čestitke k novemu letu in vračam svoje kraljevske čestitke svoji kraljevski vladi in vsemu jugoslovanskemu narodu z željami, da bi premilostljivi Bog v novem letu naklonil mojemu dragemu narodu vse dobro, srečo in blagostanje.

Kam z blagom?

Ljubljanski trg ni samo trg, kjer se prodaja blago, ampak je tudi kraj, kjer se marsikaj izve. Na trg pripeljejo kmetje in prinesejo kmetice dosti blaga. Med tem pa, ko čakajo na kupca, ne molče, ampak si pripovedujejo svoje težave.

Poleg voza, ki je bil natovorjen s krompirjem, je stal kmet in vlekel počasi svojo pipo. Nedaleč od njega je stal drugi, ki je pripeljal v mesto zelje. Spustila sta se moža v pogovor:

Prvi kmet: »Ali imaš še dosti zelja?«

Drugi kmet: »Še preveč, čeprav se mi ga je že polovica pokvarila. Doma jemo vsak dan zelje, pokladamo ga živalim, pa ga je še šlo v nič ne vem koliko. Kupčije pa ni nobene. Kronico za kilo ponujajo, redko kdo več. Kaj naj naredim? Saj so me samo umetna gnajla veljala več. Kje so pa delavci, kje je davek in navsezadnje — kje sem pa jaz in moja družina? Kako pa kaj ti?«

Prvi kmet: »Nič boljše, ali pa še slabše kot ti. Krompirja sem nasadil tri velike njive, ker sem mislil, da pojde. Sedaj pa vidiš! Nobene cene ni. Saj me skoraj voznja s konjem v mesto velja več kakor je vse skupaj vredno. Lani mi je zmanjkalo krompirja za seme, pa sem ga kupil. Plačal sem ga drago. Moj gnoj tudi ni bil zastoj in delo tudi ne. Sedaj je pa tako — Bog pomagaj! Res ne vem, ali se

še izplača pridelati več, kakor sam potrebuješ. Stroški pa taki, da nikoli tega. Ne vem, kako bo!«

Ura je lezla že na poldne, ko sta oba moža stopila v bližnjo gostilno. Jesti mora vsak človek. Naročila sta vsak svojo juho in košček mesa s krompirjem. Juhe sta dobila vsak precej dosti, mesa že nekaj manj, najmanj pa krompirja. Krompirja so dali vsakemu, kolikor se ga enkrat zajame z zajemalko. Pojedla sta in poklicala gospodarja, da plačata. Porcija krompirja je veljala tri dinarje.

Moža sta se spogledala. Rekla nista nič. Plačala sta in odšla.

Šele zunaj se jima je razvezal jezik: »Ta pa zna, ta!« — je rekel prvi kmet. »Tri dinarje! Presneto mora biti krop v Ljubljani drag!«

»Ko bi bilo vsaj tako zabeljeno kakor se spodobi, bi še nič ne rekel,« je odvrnil drugi kmet. »Ker je mast res precej draga. Ampak tako? Tu nekaj ni prav, nekaj ni prav!«

Take pogovore slišite lahko v Ljubljani, pa tudi drugod, vsak dan. In je tudi popolnoma res, da tu nekaj ni prav in v redu. Razlika med cenami tu in tam je res prevelika, da mora dati misliti.

Gospodinske številke v mestu kažejo, da danes v mestih življenje ni nič cenejše kakor je bilo lansko leto. To pove vsaka mestna go-

spodinja, uradniška ali pa obrtniška. Lansko leto in še prej je bila pšenica po 250 do 300 dinarjev meterski stot, hlebec kruha pa je veljal 6 dinarjev (kilo). Zadnje jesen je padla cena pšenice na 160 in celo na 150 dinarjev — kruh je pa še vedno po 6 dinarjev hlebec (1 kg)! Kako to in zakaj to? Tako pa gre na celi črti.

To nepravilno ali, če hočete, neurejeno težavo, ki obstoji v tem, da so obrtni izdelki, ki jih kmet nujno potrebuje (orodje itd.) ostali v ceni na stari višini, kmet mora pa svoje blago dajati pod ceno, čutimo vsi.

Če je bilo treba dati za par čevljev še nedavno 1 cent pšenice, moraš dati danes za enake čevlje skoraj dva centa! Zakaj? Saj mojstri in njihovi pomočniki nimajo danes dvakrat večjih želodcev kakor so jih imeli prej!

Ta nepravilno ali, če hočete, neurejeno razmerje med eno in drugo ceno ima pa za kmeta še druge težke posledice. Kmet mora plačevati svoj davek v denarju. Davčni zneski pa se nič ne ozirajo na padec ali na dvig cen. Če cena pridelku pade, mora kmet dati državi mnogo več blaga kakor pri višjih cenah.

In to je, kar smo hoteli povedati: Ali ne bi bilo mogoče, da bi kmetje plačevali znaten del svojega davka v naravi?

Na Bavarskem je bilo to že pred vojno mogoče. Tam je vojaška uprava prevzemala od kmetov naravnost žito, krompir itd. in to blago dirigirala v vojaška skladišča. Plačala pa je kmetom »polno« ceno, t. j. ceno, kakor so jo sicer dobili trgovci-prekupci. Kmet je dobil od skladišča pobotnico, pobotnico pa je pokazal na davkariji, ki mu je znesek vstela v davek. Tako je bilo kmetom vsaj nekoliko pomagano.

Tudi pri nas imamo precejšnje število garnizij. Ali se ne bi dalo napraviti nekaj podobnega tudi pri nas?

Vemo dalje, da imajo uradniki svoje konzumne organizacije (konzumna društva, menze itd.). Tudi tukaj bi se dal najti način, da bi kmetje naravnost dovažali blago v skladišča po »polnih« cenah, uradniške rodbine pa bi dobile dobro in solidno blago nič dražje kot ga dobivajo sedaj.

Nočemo reči, da je zgoraj omenjeni način prodaje kmečkih pridelkov edino pravilen in zveličaven. Je to samo poskus, ki naj da pobudo tudi drugim glavam, da o tem vprašanju resno razmišljajo, kajti nobenega dvoma ni, da je dandanes ravno za kmeta vprašanje: Kam z blagom? nad vse važno. Prodajati blago v tuje dežele je težko, ker vidimo, da vse države z vso silo ščitijo povsod le domačo produkcijo. Ostane torej le še ureditev domačega trga. To pa se ne da urediti, dokler bo obstojalo tako napeto razmerje med cenami živil na kmetih in v mestu.

V najtesnejši zvezi s tem vprašanjem pa je vprašanje kmečkih produktivnih zadrug. O tem poglavju bomo rekli kakšno besedo pri drugi priliki. Za danes ponovimo, da se sedanje razmere na trgu morajo preurediti, če nočemo doživeti, da bo ves kmetijski strokovni pouk zastoj, kajti kmet ne obdeluje zemlje, da bi hodil svoj pridelek v kaščo gledat, kako je lep, ampak zato, da svoj pridelek proda.

Agrarni pokret v Bolgariji.

XIV.

Finančni privilegiji kmetkega prebivalstva. Čeprav tvori kmetki stan 75% prebivalstva Bolgarije in čeprav je glavni proizvajalnik in tvorijo njegovi pridelki skoraj edini sestavni del bolgarskega izvoza, pa vendar niti kmet sam, niti njegovo gospodarstvo niso bili zaščiteni od države z nikakimi olajšavami, ki bi mu koristile in pomagale pri gospodarskem napredku. Brez primerne kapitala gospodarski napredek ni mogoč; olajšave, ki jih dobi kmet preko cenene kredita, pa niso mogle rešiti kmeta vseh denarnih bremen in mu pripomoči k napredku. Težko finančno breme, ki je slonelo na kmetovih ramenih še od splošne gospodarske krize po vojni in od reparacij, ki jih mora plačevati Bolgarija kot premagana država, je zelo oviralo napredek kmetkega gospodarstva, povečanje proizvodnje in eksporta, kakor tudi stabilizacijo denarja. Olajšave, ki sta jih v davčnem oziru uživali trgovina in industrija, so privedle zato kmetko vladu na misel, da jih razširi tudi na kmeta. Če sta uživali te predprave trgovina in industrija, ki zaposlujeta komaj 10—15% Bolgarov, je imelo pač tem več pravice do njih kmetko prebivalstvo, ki je po svojem številu in pridelkih mnogo važnejše za deželo. Zato je izglasovala kmetka vladu celo vrsto zakonov, med katerimi sta najvažnejša:

- a) zakon o osvoboditvi novih kmetkih zgradb od davka za 10 let in
- b) zakon o osvoboditvi kmeta od direktnih davkov.

Namen teh zakonov je bil, da dobi kmet možnost, da poplača svoje prejšnje dolgeve in da s kapitalom, ki mu ostane zaradi davčnih olajšav, uvede v svoje gospodarstvo nove tehnične naprave in s tem poveča proizvodnjo. S tem vladu ni zasledovala samo strankarskih, ampak tudi socialne interese, ker so poljedelski okraji z majhnim pridelkom imeli tudi slabo razvito trgovino in se nahajali v slabem denarnem položaju, kar je bilo pogubno za državo in za posameznike. To je tako jasno, da tega ni treba več dalje dokazovati.

Politično delovanje kmetke vladu. Kakor v gospodarskih odredbah, tako so tudi v politiki vodili kmetko vladu ne strankarski, ampak čisto narodni interesi. Vedela je, da je favoriziranje strankarstva slab in nevaren znak za parlamentarno državo in njen pravni red. Pri strogem izvajanju načela o vladanju naroda je hotela zagotoviti ker največ svobode obstoječim političnim in gospodarskim organizacijam, kakor tudi posameznikom. Najbolj pa je pazila na to, da odpravi prejšnje nezakonitosti in predprave in uvede popolno enakopravnost. Pri tem je naletela na velike ovire: na eni strani ji je nasprotovalo korumpirano uradništvo, na drugi strani pa je bilo zelo težko dobiti novega uradništva, nekorporiranega in prežetega z duhom novega časa. Prve v resnici svobodne volitve je izvedla v Bolgariji po njeni osvoboditvi (1878) šele kmetka vladu. Prej so bile volitve le potvorba narodne volje; vršile so se ob velikem terorju in ponarejanju rezultatov ter preprečevanju vlaganja list, ki niso bile všeč vladajočim strankam. Zato tudi narodna skupščina ni bila izraz in predstavnik narodne volje, ampak družba diskvalificiranih in korumpiranih osebnosti, ki jim je bilo več za lastne koristi kakor za narod. Svobodne volitve in garancija svobode zborovanja ter glasovanja pa so uničili ta položaj in dali bolgarskemu narodu možnost, da pove svoje mnenje in direktno sodeluje pri upravi države.

Bolgarija je bila po svoji ustavi že prej parlamentarna država, v resnici pa čista monarhija. L. 1908. za časa Malinov-Ljapčeve

vlade so bile vzete parlamentu še vse do tedanje možnosti kontrole uprave v vprašanju zunanje politike, njenih pogodb in konvencij. Ukinjen je bil člen 17. ustave in podeljena kralju pravica, da sklepa tajne zunanje-politične pogodbe brez vednosti parlamenta in javnosti. S tem se je začel osebni režim, ki je dovedel Bolgarijo do dveh katastrofalnih vojn. Parlamentarno življenje pa je bilo samo še paradija; ministre je imenoval in odslavljal kralj brez soglasja parlamenta in brez upoštevanja ustavne določbe, da mora biti vsak minister član parlamenta. Nastop kmetke vladu pa je spremenil ta položaj; pravice krone so bile reducirane na ono mejo, ki jo predpisuje ustava. Namesto osebne vladu je stopila vladu parlamenta, demokracija.

Najbolj pa se je kmetka vladu v politiki izkazala s svojim antimilitaristično-pacifističnim delom. Kmet je prijatelj dela in miru; vojna je zanj nesreča in mu vzame vse. Vojna ne razruši kmetu le družine, ampak tudi gospodarstvo. Zato je kmetka vladu, verna kmetkemu naziranju, želela živeti v miru z vsemi sosedi in zatirala militaristični duh. Odprava vladu osebnosti in protimilitaristično delo kmetke vladu so bili glavni vzroki vojaških krogov proti njej, ki je povzročila prevrat od 9. junija 1923.

Agrarna reforma na čehoslovaškem končana.

Čehoslovaški urad za agrarno reformo je te dni izdal uradno poročilo o rezultatu in uspehih agrarne reforme na čehoslovaškem. Iz tega poročila je razvidno, da je ta veliki socialno-gospodarski pokret, ki je nastal po svetovni vojni, definitivno končan.

Kakor v Sloveniji, je tudi na čehoslovaškem težišče agrarne reforme, na gozdnem veleposestvu. Zato so bila sprejeta v zakon o agrarni reformi obsežna določila glede razdelitve gozdov, dočim v Jugoslaviji pozitivnega zakona o tem še nimamo, razen zakona o nakazovanju kuriva in stavbnega lesa. Gozdno posestvo je zavzemalo na čehoslovaškem leta 1920 466 milijona površine, ali celo tretjino celokupne površine republike. Od zemlje, ki je padla pod agrarno reformo, je bilo 245 milijona ha gozdne površine. Od te je bilo deloma spremenjeno v druge kulture, deloma vrnjeno nazaj prejšnjim lastnikom, a deloma prodano na podlagi tozadevnih paragrafov zakona o agrarni reformi, skupno 1.047.367 ha površine. Veleposestnikom je bilo vrnjeno 647.200 ha in 400.167 je prešlo v nove roke. Ostalo je še 1.406.098 ha gozdne površine pod agrarno reformo za nadaljne operacije.

Dočim se je pri obdelovalni zemlji oziralo predvsem na zahteve in potrebe posameznih agrarnih interesentov, se je pri gozdni površini oziralo skoro edinole na zahteve države, občine in javnih korporacij, radi racionalnejšega izkoriščanja. Posamezni agrarni interesenti so prišli v poštev pri gozdni površini le v izjemnih slučajih.

Do 30. junija 1929 je bilo podržavljeno 364.288 ha, od tega 44.297 ha obdelovalne zemlje. Agrarni urad upravlja poleg tega še provizorično 93.890 ha.

Od površine vseh veleposestev, kar jih je bilo pod agrarno reformo, je prešlo v nove roke 70%, a 30% je ostalo veleposestnikom.

Zakon o agrarni reformi je vseboval tudi obsežna določila za finančno stran agrarne reforme in je razdelil v te svrhe agrarni urad nič manj kot 672.6 milijonov čehoslovaških kron.

Ljudska samopomoč

v Mariboru sprejme za slučaj smrti in doživetja vse zdrave osebe od 1. do 90. leta in izplača do največ

Din 53.000 na podporah.

Zahtevajte brezplačno pristopno izjavo.

Kmečka industrija.

Letošnja letina je bila večinoma obilna in glede množine pridelka se ljudje le malo- kje pritožujejo. Tudi kakovost pridelka ni slaba in človek bi po vsem tem mislil, da bo- do ljudje zadovoljni. Če pa se spustiš s kmeti v pogovor, vidiš, da o zadovoljnosti skoro ni govora. Kar kmete letos boli in mori, je cena kmečkega pridelka.

V Ljubljani so prodajali zeljnate glave po 1 krono (25 par) kilogram. Mogoče ne vedno, ampak bila je ta cena. Krompir so pro- dajali po 75 par (3 krone) kilogram. Tako bi lahko naštevati pridelke za pridelkom, a po- vsod ista pesem. Soglasno je bilo mnenje, da so tisti, ki morajo za obdelovanje polja na- jemati delavce, komaj prišli na svoje, če niso delali celo v izgubo.

Mi smo v našem listu že parkrat naglasili, da ni dovolj le to, da dvignemo produkcijo po množini in po kakovosti, ampak da bo tre- ba predvsem organizirati prodajo kmečkih pridelkov, da se bo delo tudi izplačalo. Kmet vendar ne more delati samo zato, da bi drugi dobro in počeni živeli, ampak mora tudi sam nekaj imeti od svojega dela!

Kmečki pridelki pa so dvoje vrste. So pridelki (n. pr. žito, fižol), ki čakajo in se dr- že, tako da kmet lahko počaka na boljše cene. So pa tudi pridelki, ki ne čakajo, ampak se naglo pokvarijo, če se brž ne porabijo. Take pridelke mora kmet prodati za vsako ceno, da reši vsaj to, kar se še rešiti da (mleko).

Da se takim nesrečam (kvarjenje pridel- kov) izognemo, je treba najti način, take pri- delke predelati v druge, ki se drže in so tr- pežni. Mleko lahko predelamo v sir ali maslo. Oboje je mnogo trpežnejše, kakor sveže mle- ko ali smetana. Svinjsko meso solimo in pre- kajamo, želje in repo kisamo, iz krompirja izdelujemo alkohol, iz cukrove pese sladkor. To so nekateri primeri. Vsi ti primeri pa ka- žejo, da je mogoče večino pridelkov pretvo- riti v trajne in tudi v dražje, tako da kmetu ni treba več prodajati za vsako ceno svežih pridelkov.

Tako je namreč — drugod. Pri nas še zdavnaj nismo tako daleč naprej. Na Češkem n. pr. imajo organizirani kmetje svoje (veči- noma zadružne) fabrike za alkohol, imajo svo- je cukrarne in svoje fabrike za konzerve. Te naprave omogočajo češkim kmetom vedno ugodno vnovčevanje njihovih pridelkov, po potrebi in razmerah. Če je cena za sveže bla- go le prenizka, oddajajo blago v svojo fabriko.

Mi imamo komaj začetke kmečke (agrar- ne) industrije. Imamo pač nekaj mlekarin in sirarn, toda še tem manjka velika osrednja prodajna organizacija. Klabase izdeluje res vsaka hiša in tudi kakšno pleče visi v dimu, potem smo pa že skoraj na koncu, če izvza- memo običajno kisanje zelja in repe za dom in pa kuhanje žganja za domačo potrebo. — Konserviranje sadja in zlasti sočivja v veli- kem obsegu pa je pri nas udomačeno le v ne- katerih »gosposkih« kuhinjah, na veliko se s tem ne pečemo.

Tu se odpira našemu kmetijstvu še jako široko polje dela in tudi dobička. Zlasti ba- novinski kmetijski odbor in pa kmetijska družba bodo morali gledati, da skupno z na- šim zadružništvom storita vse, kar je na tem polju mogoče, ker zaradi same produkcije ne bo nihče produciral, kajti največji kup žita nič ne pomaga, če ga ne moreš dobro prodati. Kakor vsak delaven človek, tako je tudi kmet vreden svojega plačila.

Ako plačate ob novem letu naročnino za celo leto, imate potem mir in upravi olajšate s tem mnogo nepotrebnega dela in stroškov za opomine.

Politичne vesti

Javna dela l. 1929

Ob obletnici sedanje vlade so vsa mini- strstva izdelala obsežne preglede svojega de- lovanja v preteklem letu. Za našo banovino je posebno zanimivo poročilo o javnih delih, ki ga je izdalo ministrstvo za javna dela. Iz tega poročila posnemamo:

»V preteklem letu je izdelalo ministrstvo dva zakona (o državnih in samoupravnih ces- tah) ter pet uredb k obema zakonoma. Pred- ložilo pa je pet zakonskih načrtov in sicer o: razlastitvi, pošti, izkoriščanju vodnih sil, elek- trifikaciji države in gradbeni zakon.

Ceste.

Za popravo cest se je izdalo 100 milijo- nov dinarjev.

Avtomobilski promet se je omogočil na cesti Skoplje—Uroševac, dogradile pa so se ceste: Berane—Andrijeva, Beograd—Sme- derevo, Beograd—Lazarevac.

Zgradile so se te nove ceste: Bijelo Polje — Berane, pot po dolini Ibra, ki veže Kra- ljevo z Raško, Užice—Vardište in Rudo—Plevlje bosta skoraj dograjeni. Cesta Beograd — Avala in Beograd—Rakovica se bosta asfaltirali. V vsem je bilo lani izročenih pro- metu 177 km novih cest.

Mostovi.

Od večjih mostov so se zgradili: železni: čez Drino pri Zvorniku (dolg 208 m), čez Ibro pri Kraljevu (180 m), čez Tiso pri Titelu (434 m), čez Vardar pri Velesu (150 m), čez Moravo pri Manojlovci (120 m) in železo- betonski čez Bosno pri Visokem (100 m).

Grade se mostovi: železni čez Savo pri Šabcu (680 m), čez Neretvo pri Čapljinu (150 metrov), čez Krko pri Shradini, čez Kolpo pri Sisku, čez Moravo pri Tešici (150 m) in čez Resavo pri Despotovcu (50 m).

Gradili pa se bodo mostovi: čez Ibar pri Kosovki Mitrovici, čez Zrmanjo pri Obrovu, čez Rasino pri Obilićevu, čez Nišavo pri Nišu, čez Skrapeža pri Požegi, železni čez Soro pri Medvodah in železo-betonski čez Savo pri Gozdu.

Železniške proge.

Trasiranje Jadranske železnice Beograd —Kotor se je nadaljevalo in so dovršeni načrti za licitacijo prog: Arandjelovac—Lazare- vac, Valjevo—Banja Luka, Bihać—Zrmanja, Priboj—Prijeopolje in Bibića—Nikšić.

Že izdelan je del Jadranske proge: Kra- gujevac—Kraljevo (56 km). V Kraljevu se gradi velika železniška delavnica za popra- vilo vagonov in lokomotiv.

Na progi Kraljevo—Raška (69 km) je prevrtanih in deloma že vzdanih 14 tunelov. Polaga se tir pri Kraljevem in bo proga letos gotova do Lopatice (18 km).

Na progi Raška—Mitrovica (69 km) je prevrtanih vseh sedem tunelov. Vsa proga bo poleti izročena prometu.

Proga mesto Priština—Glogovci (Peč), dolga 28 km, bo gotova v drugi polovici leta.

Razven tega se na Jadranski progi gra- dita še dva velika tunela in to tunel Bela Reka (dolg 3840 m) in Saranovaški tunel (1490 m).

Nadalje se grade te proge: Prokuplje—Kuršumlija (34 km) in je del proge že gotov.

Proga Bitolj—Prilep (46 km) bo izročena prometu začetkom tega leta in ravnotako tudi proga Krapina—Rogatec (19 km).

Od ozkotirnih prog so v delu: Raštelica — Bradina (8 km) s 3200 m dolgim tunelom skozi Ivan planino. Trebinje—Bileće (31 km) in Beograd—Obrenovac. V vsem je bilo letos čisto gotovih 105 km novih prog.

Vojaške ugodnosti za člane Sokola kraljevine Jugoslavije.

Beograd, 6. januarja. Minister vojske in morna- rice general Stevan Hadžić je na podlagi čl. 10. zaka- na o osnovanju Sokola kraljevine Jugoslavije pred- pisal uredbo o olajšavah članov Sokola kraljevine Jugoslavije pri obvezni vojaški službi v kadru. Ured- ba se glasi:

Čl. 1. Za člane Sokola kraljevine Jugoslavije so olajšave pri njihovi službi v kadru naslednje:

1. odpust iz kadra še pred odsluženim rokom, za katerega so bili po zakonu o ustroju vojske in mornarice rekrutirani;

2. prvenstveno napredovanje v kadru po izpol- nitvi ostalih zakonskih določb za napredovanje;

3. prvenstveno napredovanje v rezervi po izpol- nitvi ostalih zakonskih določb;

4. dobivanje dopustov zaradi sodelovanja pri so- kolskih javnih vežbah, tekmah in zletih tudi poleg dopustov po čl. 57. zakona o ustroju vojske in mor- narice;

5. prvenstveno dobivanje daljših dopustov, dolo- čenih po čl. 57. zakona o ustroju vojske in morna- rice, izpolnitvi ostalih določb omenjenega člena.

Čl. 2. Pravico do olajšav po čl. 1. te uredbe ima- jo samo oni člani Sokola kraljevine Jugoslavije, ki so bili kot telovadci v sokolskih društvih ali selskih so- kolskih četah neprestano najmanj pet let in so z uspe- hom dovršili program potrebnih priprav. V nepreki- njenih pet let se računa tudi čas, ki so ga člani pre- bili deloma v kategoriji naraščaja.

Čl. 3. Člani Sokola kraljevine Jugoslavije, rekru- tirani za polni službeni rok v kadru po čl. 42. zakona o ustroju vojske in mornarice, bodo služili v kadru tri mesece manj od določenega roka po omenjenem členu zakona.

Čl. 4. Člani Sokola kraljevine Jugoslavije, re- krutirani za skrajšani rok službe v kadru po čl. 49 a točke 2, 4, 5 ter po čl. 49 b zakona o ustroju vojske in mornarice, bodo služili 45 dni manj od določenega jim roka po omenjenem členu zakona. Ta olajšava velja tudi za rekrute-dijake, ki bi morali po čl. 49. pod a) točka 1. zakona o ustroju vojske in mor- narice služiti rok 14 mesecev.

Čl. 5. V skladu s čl. 51 a in s čl. 57. zakona o ustroju vojske in mornarice se vodijo vojniki, od- pušeni iz kadra po tej uredbi, do poteka obveznega jim službenega roka v kadru na začasnem dopustu.

Čl. 6. Za dokaz pravice do skrajšane kadrske službe po tej uredbi služi komandantom vojnih okro- žij spisek rekrutiranih članov Sokola kraljevine Jugo- slavije, ki ga jim bo poslala uprava saveza Sokola kraljevine Jugoslavije najkasneje 15 dni pred vsto- pom v kader. Razen tega ima naborni komisiji povod- dom rekrutiranja vsak član Sokola kraljevine Jugo- slavije, ki ima pravico do olajšav po točki 1. čl. 1. te uredbe, pokazati svojo sokolsko legitimacijo s foto- grafijo. Rekrutna komisija postavi v pripombe rekrut- nega spiska vse podatke, te prijave zaradi njenega primerjanja s spiskom Saveza Sokola kraljevine Ju- goslavije. Ko komandanti vojnih okrožij določajo pra- vico do skrajšanja službe v kadru za take mladeniče, vpišejo v rekrutni spisek, koliko se komu skrajša služba, in ti podatki se vnesejo v unikat in duplikat sprovednice neposredno pred odpošiljativjo rekrutov v kader.

Čl. 7. V izjemnih in upravičenih slučajih se more v duhu čl. 51 a zakona o ustroju vojske in mornarice na prošnjo članu Sokola kraljevine Jugo- slavije odgoditi vstop v kader za eno tretjino skrajša- nega roka po čl. 3. in 4. te uredbe.

Čl. 8. Izjemoma veljajo za mladeniče, člane Sokola kraljevine Jugoslavije, ki se rekrutirajo l. 1930, določ- be te uredbe, ako so do dneva rekrutiranja bili tri leta člani telovadci v društvih Jugoslovenskega sokol- skega saveza, Hrvatskega sokolskega saveza, Jugoslo- vanske orlovske zveze in srbskega sokolskega društva »Dušan Silnik« in ki do vstopa v kader po izkazih, ki se vodijo v društvih, dokažejo pravico do uživanja olajšav po tej uredbi.

Čl. 9. Ta uredba stopi v veljavo in dobi obvezno moč, ko se objavi v »Službenih Novinah«.

Lastnina društev ostane nedotak- njena.

Uradno poročajo:

V javnosti se razširjajo tendenciozne govornice, da bodo storjeni ukrepi, s katerimi bo poseženo v lastnino nekih hrvatskih in slovenskih društev. Pri tej priliki so neka društva prodala svojo lastnino pod ceno.

Pooblaščenim smo izjaviti, da so te govo- rice popolnoma neresnične, ker sploh ni ob- stojal tak namen in tudi ni nikakega povoda za tako postopanje. Te govornice, se zdi, da razširjajo oni, ki bi hoteli na ta način priti do lastnine teh društev. Zato se tem potom opo- zarja, da so te govornice absolutno neresnične in izmišljene.

Nabiranje članarine za »Kmetijsko družbo«.

Glavni odbor Kmetijske družbe v Ljubljani je v svoji zadnji seji dne 19. decembra obravnaval vprašanje vplačevanja članarine za leto 1930 in storil v tem pogledu naslednje zaključke:

Glasom družbenih pravil § 6. odstavek 2. morajo vsi člani plačevati v družbeno blagajno članarino po ukrepih glavnega odbora, bodisi neposredno, bodisi po načelnštvu podružnice, kateri pripadajo.

Podružnice so obstojni deli Kmetijske družbe z določenim krajevnim okolišem, v katerem zbirajo in združujejo vse družbene člane. Ti morajo prispevati k izdatkom podružnic z delno članarino, ki znaša danes Din 5.—. Naravno je torej, da vsi družbeni člani, ki se nahajajo v okolišu podružnice, pri kateri želijo uživati tudi vse ugodnosti in pravice, ki jih ta nudi članom, plačajo svojo članarino pri njej.

Dogajali so se pa primeri, da so posamezni člani ali pa cele skupine plačali članarino namesto pri podružnici naravnost pri družbi, četudi so spadali v okoliš dotične podružnice. Ta zanje sploh ni vedela do podružničnega občnega zbora, ko so se začeli naenkrat oglašati in zahtevati zase vse pravice, četudi niso podružnici plačali nikakega prispevka. Družba ga ni pošiljala podružnicam, ker bi bilo to združeno s precejšnjim delom in tudi z visoko poštnino, kakor je bilo tudi razglašeno v »Kmetovalcu«.

Podružnica je bila s tem oškodovana, ker ni dobila od teh udov pripadajočega ji prispevka in jim je morala vzlic temu nuditi vse ugodnosti ostalih udov.

Tako postopanje je bilo nepravilno in krivično ter je škodovalo družbeni disciplini. Zato je glavni odbor sklenil:

Glavni odbor kot tolmač družbenih pravil nudi vsakemu kmetovalcu in članu možnost, da plača udnino bodisi pri podružnici, bodisi pri centrali v Ljubljani. Načelno pa morajo vsi člani plačati članarino pri tisti podružnici, v katere okoliš spadajo. Zato tudi uživajo vse ugodnosti in pravice zvezane s podružnico in sicer: voliti in izvoljeni biti pri podružnici, dobivati potom nje gospodarske potreščine po cenah za člane, uporabljati njene stroje in orodje ter morebitne druge ugodnosti. Da to načelo še bolj poudari, bo družba vse zamudne člane terjala za članarino samo potem pristojnih podružnic.

Vsak podružnični načelnik mora sprejeti za rednega člana vsakega, ki se prikladi in odgovarja pogojem družbenih pravil; za izrednega člana pa vsakogar, ki plača članarino Din 20.—.

Tisti člani pa, ki iz enega ali drugega razloga nočejo plačati članarine pri podružnici, ampak jo pošljejo naravnost družbi v Ljubljano, postanejo ravnotako člani, ki uživajo od strani družbe vse ugodnosti, nimajo pa pri podružnici zgoraj označenih pravic. Ti bodo vpisani naravnost pri Kmetijski družbi, toda izven vsake podružnice.

Da se končno odstranijo različne pomote pri vplačevanju članarine za leto 1930, imajo vsi člani, ki so v letu 1929 plačali članarino, pravico do vpogleda v imenike članov, ki jih je razposlala Kmetijska družba načelnštvom podružnic.

Te sklepe se dá v vednost vsem načelnštvom podružnic kakor tudi vsem članom, da jih pri pobiranju oziroma vplačevanju članarine vpoštevaajo. Obenem pa naj to razglasijo tudi drugim kmetovalcem, ki želijo pristopiti kot člani Kmetijske družbe.

Kmetijska družba, kot stanovsko zastopstvo vseh kmetovalcev, mora v svojem okrilju združiti čim večje število pravih kmetov, da bo lahko z večjim poudarkom zastopala njih koristi.

Kmetijska družba.

Dopisi

Kostanjevica na Krki. Občinski odbor je v nedeljo pred novim letom sprejel proračun za leto 1930. Občinski proračun, ki ga je predložilo županstvo, je izkazoval za 105 tisoč dinarjev povišanja od lani. Občinski odbor pa je predloženi proračun nekoliko oklestil, da znaša sedaj povišek 89.500 dinarjev poviška od lanskega leta. Od občinskega odbora sprejeti proračun znaša 47.290 Din dohodkov in 253.217 Din izdatkov in znaša tako primanjkljaj za leto 1930 205.927 Din, ki se bo pokrili s 100-odstotnimi dokladi na direktno davke in 10-odstotnimi dokladi na vinsko trošarino, dalje z občinskimi nakladami na meso, pivo in žganje in s povišanimi občinskimi taksumi. — Za šole je bilo treba odobriti od banske uprave potrjene šolske proračune za stvarne šolske potreščine, kakor: za šolo v Kostanjevici 28.789 Din, za šolo v Črneči vasi 20.000 Din, za šolo v Sv. Križu 440 Din, za šolo v Zameškem 704 Din, za šolo v Št. Jerneju 1118 Din, skupno 51.051 Din. Lanski šolski proračun je znašal temu nasproti samo 36.061 Din. Občinska pisarna bo stala za leto 1930 skupno s plačo župana, obč. tajnika, služe odnosno dveh policistov, pisarniških potreščin, kurjave, zavarovanja obč. objekta itd. nekaj nad 57.600 Din. — Za gasilstvo je bilo dovoljenih 4000 Din, za zdravstvo 9600 Din, za cestne in vodne zgradbe 44.000 Din, poljedelstvo 24.392 Din, za primanjkljaj ubožnega zaklada 32.300 Din in za druge zadeve okroglo 20.000 Din. Upeljava nove razsvetljave mesta, varnostne policije in naprava občinske ubožnice v rojstni hiši rajnega dr. Orožna so ugoden protijutež k gornjim postavkam obč. proračuna, vendar bi se bilo dalo še marsikaj prihraniti, da bi bili davkoplačevalci zadovoljnejši.

Frankolovo. Dne 31. decembra zvečer je priredilo Društvo kmečkih fantov in deklet »Silvestrov večer«. Kljub temu, da so se vsepovsod okrog vršili Silvestrovi večeri, se je naše prireditve udeležilo toliko občinstva, da so bili vsi gostilniški prostori gostilne »Schnabl« nabití polni. Vsa čast gre gospodu pekovskemu mojstru Grenkotu, da nam je vse tako lepo uredil, posebno pa še božično drevesce. Prav lepo je, da se je pričelo na vasi tako lepo življenje in da je cela noč potekla brez kakega nerodnega hrušča.

Za novo cesto Frankolovo—Sorka—Dobrna. Že dolgo časa se ljudje v teh krajih zanimajo za zgradbo nove ceste Frankolovo—Sorka—Dobrna. Že rajni poslanec Vošnjak se je zavzemal za to cesto. V mariborski oblastni skupščini se je močno zavzemal za zgradbo te ceste g. poslanec Rudolf Lorber, ki je tudi izposloval, da se je vršil od strani oblastnega odbora komisijonalni ogled. Tudi na celjski okrajni zastop so od vseh strani pošiljali prošnje. Lansko leto so gradbenemu odboru za zgradbo ceste obljubili, da bo komisijonalni ogled od strani okrajnega zastop.

Težakovo olje za živino

je potrebno in koristno za živino radi vitamina A in vitamina D, ki ga v nobenem drugem krmilu sploh ni. Dalje je potrebno radi joda in broma. To so vse one stvari, ki so v stanju, da se slabotna in zahirana živina okrepi in v kratkem času do največje mogoče stopnje razvije. Uspehi krmljenja s tem oljem so zelo veliki. To olje je za živino in njen razvoj večje važnosti kot so umetna gnojila za rastlinstvo in je z ozirom na učinkovitost cenejše. — »Težakovo olje za živino« se dobi pri tvrdki M. Težak, Zagreb, Gundulićeva ulica 13, in sicer v ročkah od 5 kg po 125 Din za ročko in se pošilja po povzetju.

pa še v tekočem letu in da bo potem predložen proračun. Iz Dobrskih toplic pelje samo ena cesta. Naj se ta cesta kaj poškoduje, od koga bodo tedaj toplice odvisne? Drugič, kmetje iz tamošnjih krajev ne morejo pozimi skoro nikamor z vozom, kljub temu, da se v teh krajih prideluje precej sadja in drugih pridelkov in da je razvita tudi lesna trgovina, ki pa hira baš radi tega, ker so ti kraji take rekoč odrezani od sveta. Prideluje se tudi mnogo apna, ki ga pošiljajo širom Jugoslavije. Tudi rudarski prostosled v Lipi je moral svoj obrat ukiniti, ker ni mogel spraviti premoga do velike ceste. Se pač vidi, da je ta cesta res potrebna, ker je tamošnje ljudstvo brez te ceste izročeno gospodarskemu propadu.

Studeneec pri Sevnici. V nedeljo 29. decembra p. l. je tu nenadoma preminul v bližnji in daljnji okolici znani 62-letni posestnik Janez Lipar. Njegova nepričakovana smrt je pretresla vso okolico tem bolj, ker je komaj pred dobrim mesecem skoro prav tako nenadoma ugrabila kruta smrt njegovo 20-letno hčerko, čije bridka izguba je pred enim tednom položila v bolniško posteljo njegovo ženo. Zdaj, ko je uboga mati morda komaj prebolela krizo, pa zopet tako težak udarec usode. Pokojni je bil v soboto večer še popolnoma zdrav, a zjutraj so ga našli mrtvega v isti legi, kakor je zvečer zaspal, kar je očitno znak, da je umrl vsled srčne kapi. Bil je skrben gospodar, vaščanom dober sosed in sploh človek izredno človekoljubnega srca, ki ni nikdar nikomur odrekal svoje pomoči. Mnogoštevilna udeležba pri njegovem pogrebu je pričala, kako ljub in drag je bil vsem, ki smo ga poznali. Blag mu spomin, a ostalim naše iskreno sožalje.

Tržišče na Dolenjskem. Tako redko se kaj sliši v »Kmetiskem listu« od nas, čeprav je vedno dosti novic. Preteklo leto je bilo v naši občini več požarov. Posestniku C. Janežiču v Vrhku je pogorel kozolec s šestimi okni. Ne ve se točno, ali je ogenj zanetil iskra od lokomotive, ali je bil podtaknjen. Drugi večer je pričela goreti hiša posestnika M. Fišterja, katero so pa k sreči pogasili. Pred kratkim je pogorela vinska klet posestnika J. Udovča v Vrhku, v kateri je bilo 18 hl vina. Ogenj se je razširil tudi na sosednjo vinsko klet Fr. Lovšeta. Kdo je zažgal se ni moglo dognati. Nevarno se je opekel posestnik Matija Fišter iz Doline. Sedel je v zapečku in zaspal. Medtem se je vnelo na peči predivo, katerega je sušila žena. Radi nevarnih opeklin je moral iskati pomoči v bolnici. Petletni otrok posestnika M. Pelka iz Malkovca se je igral z vžigalicami ter zažgal hlev in skedenj. — Upamo, da bo novo leto bolj srečno in da bomo veselejšje novice poročali.

Sejmi:

- 13. januarja: Žerovnica, Krka.
- 14. januarja: Sv. Filip v Varečah.
- 17. januarja: Kostanjevica, Kotredež, Žezelniki, Unec, Brezovica, Cerklje, Dobropolje, Petrovče.
- 18. januarja: Kapele.

Mladina

Frankolovo. Društvo kmetiskih fantov in deklet bo priredilo tekočo zimo šivalni tečaj. Poučevalo se bo šivanje na stroj in na roko in pri krojevanje obleke. Obenem bo vsak dan za dekleta predavanje. Zato imamo že preskrbljene najboljše predavatelje. Stariši, pošljite dekleta v ta koristni tečaj. — Prijave sprejema tajnik Društva kmetiskih fantov in deklet do 15. januarja 1930 in se na poznejše prijavitve ne bo oziralo.

Novice

Naša delegacija za Haag. V petek, dne 3. januarja t. l. je bila otvorjena v Haagu druga konferenca v prisotnosti zastopnikov 23 držav. Na konferenci se bo končnoveljavno uredilo vprašanje nemške vojne odškodnine in odškodnine, ki jo bodo morale plačati Avstrija, Ogrska in Bolgarija. Delegacija naše kraljevine na drugi haaški konferenci je sestavljena tako-le: prvi delegat dr. Voja Marinković, minister zunanjih zadev, drugi delegat dr. Gjorgje Gjurić, kraljevski poslanik v Londonu. Eksperta sta Vladimir Martinac, načelnik ministrstva zunanjih zadev in dr. Radovan Matijašić, ravnatelj urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu. Tajnika sta Velibor Pešić in Kosta Pavlović, uradnika ministrstva zunanjih zadev.

Nov kazenski zakonik. S prvim januarjem 1930 so stopili v veljavo za celo državo sledeči novi zakoni: 1. enotni kazenski zakonik od 27. januarja 1929; 2. zakonik o sodnem kazenskem postopanju od 16. februarja 1929 in 3. zakon o izvrševanju kazni na prostosti od 16. februarja 1929. Novi kazenski zakon vsebuje tudi takozvani »kanceliparagraf« (§ 400), ki štiti duhovnike pred pritiskom, da morajo v svoji službeni dolžnosti agitirati za politiko in strankarsko časopisje ter sploh zlorabljati vero v politične svrhe. Za take slučaje predvideva zakon strogo kaznovanje, in sicer zapor do dveh let. Ta moder paragraf bo gotovo zelo blagodejno vplival na razmere v cerkvi posebno v Sloveniji.

Dve novi tekstilni tovarni v Jugoslaviji sta ustanovljeni; ena v Mariboru s pomočjo švicarskega kapitala, druga pa v Nišu.

Naročniki, ki dolgujete »Kmetškemu listu« še kak znesek na naročnini za lansko leto, poravnajte ga z letošnjo naročnino skupaj po eni položnici.

Uredba o likvidaciji telovadnih društev. Dne 4. januarja t. l. sta podpisala ministra prosvete ter vojske in mornarice uredbo o likvidaciji jugoslovanskega Sokola, Orla, hrvatskega in srbskega Sokola. Glede lastnine likvidiranih društev določa čl. 3 te uredbe to-le: Lastnina društev Jugoslovanskega sokolskega saveza, Hrvatskega sokolskega saveza, Jugoslovanske orlovske zveze in Srbskega sokola »Dušan Silnic«, ki so ukinjena z določbo § 12 zakona o ustanovitvi Sokola kraljevine Jugoslavije, pripada svrhi, ki je predvidena v pravilih dotičnih društev.

Božičnica za invalide. Uradno poročajo: Minister za socialno politiko in narodno zdravje dr. Mate Dirnković je s svojim današnjim odlokom odredil podporo za božične praznike iz dohodkov narodnega invalidskega fonda. Podpora znaša 350.000 Din in jo prejme Savez vojnih invalidov in oblastni odbori v vsej državi. 40.000 Din podpore je posebej določenih za oblastni odbor vojnih invalidov v Beogradu, 8000 Din za udruženje preminulih in padlih oficirjev in 2000 Din za vojne invalide in sirote ortopedskega zavoda v Beogradu.

Slovenski pevec v Ameriki. Jeseni lanskega leta je odpotoval v Ameriko član ljubljanske opere, tenorist Svetozar Banovec. Do sedaj je priredil po večjih slovenskih naselbinah v Ameriki 15 pevskih koncertov, ki so vsi izredno lepo uspeli. Vsi slovenski časopisi iz Amerike so polni hvale in priznanja našemu pevcu. Med drugim je Banovec pel že v Clevelandu in Calumetu. Predvidoma bo ostal še pol leta v Ameriki in obiskal še ostale slovenske naselbine.

Izvoz fižola iz Jugoslavije. Meseca novembra pretečenega leta je bilo izvoženega fižola iz Jugoslavije za 50 milijonov dinarjev. Večina fižola je šla v Nemčijo.

Kranjska industrijska družba je ustavila delo za 14 dni ter objavila vsemu delavstvu 14dnevni dopust. Družba navaja kot vzrok začasne ustavitve dela pomanjkanje zadostnih naročil.

Upravništvo »Kmetškega lista«, Ljubljana, ima čekovni račun št. 14.194. Kdor nima naše položnice, jo lahko dobi pri domači pošti za 25 par. Pri naročilu lista napišite na položnico: v korist ček. računa št. 14.194.

Električni tok ga je ubil. V Mostah pri Ljubljani je ubil preteklo soboto električni tok pekovskega pomočnika Antona Štampfla. Pomočnik je bil vso noč pri delu. Ko je hotel z električno lučjo posvetiti v peč, ga je prešinil električni tok in na mestu ubil.

Ponesrečeni slovenski rudar. V Francoskem rudniku v Merlbach se je ponesrečil slovenski rudar Alojzij Dacar, doma iz Vranje peči nad Kamnikom. Zapušča ženo in enega otroka.

Štirje vlomilci prijeti. Vlomilske tolpe, ki so kradle in ropale lansko leto po Kranjskem, so se proti koncu leta umaknile na Štajersko, ker so jim postala tla v bližini Ljubljane prevroča. Te dni se je pa posrečilo tako celjski, kakor tudi ptujski policiji prijeti kolovodje vlomilskih tolp. V Ptujju je bil aretiran rokomavh Anton Zrnc, ki je vodil vlom v Kušarjevo trgovino pri Dolgem mostu. Z njim vred so prijeti tudi drugega nevarnega tiča Ivana Balniča. V Celju so pa aretirali Vinka Obrula in Antona Škrjanca, ki sta izvršila celo vrsto vlomov po Kranjskem.

Samomor. V bližini Zagreba je skočil pod vlak čevljarski pomočnik Milko Planinčič. Lokomotiva je samomorilca strahovito razmesarila. Kolesa so od trupla odtrgala glavo, ki se je prilepila na sprednji del lokomotive in tu obvisela do zagrebške postaje, kjer so strahoviti dogodek odkrili železničarji.

Nepreviden Amerikanec. Peter Petranović iz Like je prišel pred kratkim iz Amerike. Te dni se je odpeljal v Zagreb, da menja dolarje in si nakupi raznih potrebščin. V banki je zamenjal 1000 dolarjev in dobil za nje 55.000 dinarjev. Ko se je prerival na kolodvoru skozi gnečo v vlak, ga je spreten uzmovič olajšal za celo vsoto in težko prislužene denarje.

Podlistek

L. N. Tolstoj:

Koliko zemlje potrebuje človek?

I.

Iz mesta je prišla starejša sestra na deželo na obisk. Bila je omožena z nekim trgovcem v mestu, mlajša njena sestra pa doma s kmetom. Sestre so se vsedle za mizo, pile čaj in se pomenkovale. Starejša sestra se je pričela hvaliti in povzdigovati mestno življenje do neba, češ kako udobno živi ona v mestu in kako je tam vse čisto, kako prijetno se sprehaja in kako lepo oblači svoje otroke, kako dobro je in pije in kako prijetno se vozi na sprehod in v gledališče.

Mlajši sestri se je storilo hudo, pa je začela poniževati življenje trgovcev v mestu, svoje kmečko življenje pa poviševati in poveljevat.

»Za nobeno ceno ne menjam s teboj,« je začela. »Nič zato, če mi slabše živimo. Zato pa nič ne vemo, kaj je strah. Vi v mestu res bolj in udobneje živite, toda čeprav lahko veliko zaslužite, pa ravno tako lahko zopet mnogo izgubite. Pregovor pravi, da sta dobiček in izguba brat in sestra. Pripeti se ti lahko tudi to, da si danes bogataš, jutri pa berač. Pri nas na kmetih pa je življenje varnejše: res je, da je naše življenje trudapolno, toda trajno je. Mi sicer ne vemo, kaj je bogastvo, toda siti smo pa le vsak dan.

Starejša sestra pa pravi:

»No, nekaj posebnega je to, če si sita zraven prascev in telet. Vi ne veste, kaj je snaga. Naj se ti muči tvoj mož kolikor hoče, pa bosta vendarle vedno živela v smradu in v smradu bosta tudi umrla z otroci vred.«

»Pa naj,« se je ujezila mlajša sestra, »takšno je pač naše delo. Zato pa živimo sigurno, dokler imamo svoj kos zemlje. Nikomur se ne priklanjamo in nikogar se ne bojimo. Pri vas v mestu pa je vse polno nevarnosti. Danes ti gre dobro, jutri pa ti vrag obsede moža in ga zapelje med kvartopirce ali pa ga zvaži med pijance in naenkrat je premoženja konec. Ali ni tako?«

Na klopi za pečjo pa je poslušal kmet Pohom, kako se ženske prepirajo.

»To je vse živa resnica,« je rekel. »Naš človek preobrača mater zemljo od rane mladosti, pa mu nikdar ne prihajajo na misel razne neumnosti. Hudo pa je to, da ima človek premalo zemlje. Ja, če bi imel toliko zemlje, kolikor si je požel srce, se ne bi bal nikogar, pa tudi samega vraga ne!«

Ženske so popile čaj, pogovorili so se še o nakitu in o drugih malenkostih, potem so pa pospravile posodo in legle spat.

V zapečku pa je čepel vrag in poslušal ves pogovor. Veselilo ga je, da je kmetica napeljala svojega moža na to, da se je pohvalil, a pohvalil se je celo s tem, da se ne bi bal niti samega vraga, če bi imel toliko zemlje, kolikor si je želi srce.

»Dobro« — pomisli vrag — »midva se bova še že našla. Dal ti bom zemlje, kolikor je boš hotel, toda z zemljo vred te bom tudi zlomil.«

II.

Živela je med kmeti neka ne baš posebno premožna vlastelinka, ki je posedovala 120 oralov zemlje. S kmeti je živela v miru in slogi in nikomur ni storila nič žalega. Toda neki dosluženi vojak se ji je vrnil za oskrbnika, ta pa je začel kmete pritiskati z globami. Kmet Pohom se je varoval, kolikor se je mogel, pa vse ni nič pomagalo: ali mu je konj ušel v oves ali pa krava na vrt, a za vsak prestopok je sledila globa.

Pohom je plačeval, družino pa je zmerjal in pretepal. Mnogo zla je doživel Pohom v teku enega leta od upravitelja, zato mu je bilo čisto prav, da je ostala živina čez zimo v hlevu. Čeprav mu je bilo žal krme, pa vsaj strahu ne bo, da bi živina še kam uhajala.

Na zimo se je pa razširila novica, da vlastelinka prodaja svojo zemljo in da jo hoče kupiti neki sluga, ki se je priklatil v kraj kdo ve odkod. Ko so kmetje zvedeli za to novico, so se nemalo prestrašili. »No,« so govorili, »če bo zemlja temu hlapcu všeč, nam bo nalagal še večje denarne kazni kakor dosedanji oskrbnik. Brez te zemlje pa ne moremo živeti, ker smo vsi okoli nje.«

Pa so šli vsi kmetje do gospe in so jo začeli prositi, naj zemlje ne proda tistemu hlapcu, ampak naj jo da njim. Obljubili so, da jo bodo dražje plačali. Gospa je bila s ponudbo zadovoljna. Kmetje so se nato začeli pogajati, da bi kupili zemljo skupaj. Sestajali so se in sestajali, pa dolgo ni bilo nič. Nikakor se niso mogli zediniti.

Nazadnje so sklenili, naj vsak sam za sebe kupi, kolikor pač vsak zmore. Vlastelinka je bila tudi s tem zadovoljna. Pohom je zvedel,

Nesreča pri streljanju z možnarji. V Škocijanu pri Dobu so fantje na Silvestrov večer večer streljali z možnarji in s pokanjem naznanjali prihod novega leta. Pri tem se je možnar nenadoma razletel in strahovito razmesaril obraze treh fantov, ki so stali okrog njega. Ponesrečenci so: 17 letni Valentin Cepuder, ki ima razmesarjen obraz in bo zgubil vid, njegov eno leto mlajši brat Jože ima ves raztrgan obraz in hude opekline ter 23-letni Merkužic, ki ima razbit obraz in eno oko. Vse tri so prepeljali v ljubljansko bolnico.

Izkopali so zaklad. V bližini Petrovca v Srbiji je kupil trgovec Jovanović neko zemljišče, katerega je pustil prerigolati in pripraviti za vinograd. Ko so delavci razkopavali zemljo, so našli na velik sod, poln srebrnega denarja. Delavci so si hitro napolnili ž njim svoje žepe, kar je ostalo, je izročil trgovec srezkemu poglavarju. Srebrni novci so večinoma avstrijskega porekla iz l. 1765 in 1780.

Koliko je Ljubljana v preteklem letu popila? V Ljubljani se je popilo v enajstih mesecih 2.509.736-38 litrov vina in 1.272.921-50 litrov piva. Poleg tega še: ruma in raznih likerjev 27.959-38 litrov, špirita in žganja 68.943-62 litrov. V pogledu pitja gotovo prednjači Ljubljana deželi, kakor je razvidno iz teh števil.

Nemško združništvo v Jugoslaviji. Nemški kmetje v Vojvodini in v Slavoniji so ustanovili pred petimi leti pod imenom »Bauernhilfen« posebne kmetijske zadruge, kojih število je naraslo že na 130. Zadruga štejejo okoli 15.000 članov in upravljajo kapital v znesku 100 milijonov dinarjev. Ves promet kreditnih in gospodarskih zadrug je znašal v preteklem letu 542 milijonov Din, to je za 75 odstotkov več kot v letu 1927. Tudi blagovni promet stalno raste.

Slabo maščevanje. Hišni posestnik Pavel Barac, doma blizu Subotice, je imel že več let v svoji hiši najemnika, ki mu pa zadnje čase ni hotel plačevati najemnine, niti se ni hotel izseliti. To je starega Baraca tako ujezilo, da je sklenil svojo hišo zažgati in na ta način najemnika pregnati. Hiša je zgorela do tal in Baraca so odgnali stanovat v sodnijske prostore.

da je kupil njegov sosed od gospe 20 oralov in da je gospa pristala na pogoj, da plača polovico kupnine šele čez eno leto. Pohom mu je bil nevoščljiv. »Lej ga,« si je mislil, »ta človek bo pokupil vso zemljo, jaz bom pa gledal.« Začel se je pogovarjati o tej stvari s svojo ženo.

»Ljudje kupujejo zemljo,« ji je rekel, »zato morava tudi midva kupiti kak oral. Tako kot sedaj ne moreva več živeti in oskrbnika in njegovih zlob sem že sit!«

Razmišljal je, kako bi kupil zemljo.

Prihranjenih je imel 100 rubljev. Prodal je pa še žrebe in polovico kokoši in še sin je vzel nekaj dneve vnaprej in tako so spravili skupaj polovico kupnine.

Pohom je vzel denar, ogledal si je 15 oralov zemlje z gozdčkom vred in odšel je h gospej, da napravi kupčijo.

Zmenili so se za 15 oralov, udarili so si v roke in Pohom je plačal aro. Odšli so v grad, kjer so podpisali pogodbo. Pohom je plačal polovico kupnine takoj, ostanek pa se je obvezal plačati v dveh letih. Tako je Pohom prišel do zemlje. Od svojega svaka si je izposodil še nekaj denarja za nakup zemlje. Posejal je kupljeno zemljo in zemlja je rodila, da bolj ni mogla. Pohom je postal velik gospodar, ki je oral in sejal na svoji zemlji, kosil na svojem travniku in pasel živino na svojem pašniku. In kedar je prišel na svoje polje, da pogleda letino, se ga kar ni mogel nagledati. Trava in cvetje se mu je zdelo vse drugačno kakor nekaj, vse lepše.

(Nadaljevanje prihodnjic.)

Stekel pes ga je ugriznil. V osiješki bolnici je po strahovitih bolečinah in mukah umrl desetletni fant Ilija Vuksanović iz slavonske vasi Šamac. Že pred devetimi tedni ga je popadel pes, toda ker stariši niso pomislili, da bi znal biti pes stekel, se za fanta niso brigali, ko se mu je rana od ugriza začela. Nenadoma pa so se na dečku pojavili znaki stekline in bilo je že prepozno. Pripeljali so ga v bolnico, kjer je po strašnih mukah umrl.

Poroka italijanskega prestolonaslednika. V torek 7. januarja se je vršila v Rimu poroka italijanskega prestolonaslednika Umberta z belgijsko princeso Jožefo. Poroki so prisostvovali člani skoro vseh kraljevskih rodin.

Monarhist Daudet — pomiloščen. Znan voditelj francoskih monarhistov Leon Daudet, ki je pobegnil iz ječe v inozemstvo, je bil te dni pomiloščen. Daudet se je vrnil v Pariz, kjer so ga njegovi prijatelji navdušeno sprejeli.

Kužna bolezen od papig. V Berlinu in na Dunaju se je pričela širiti nevarna kužna bolezen, ki je končala v mnogih slučajih s smrtjo. Zdravniki so pri preiskavi dognali, da gre za kužno bolezen, ki so jo bolniki našli od papig, katere so imeli doma na stanovanju, ali pa so prišli kje drugje z njimi v stik. Radi tega je bilo izdano splošno svarilo na vse one, ki na katerikoli način pridejo v stik s papigami, da naj bodo skrajno previdni in naj se nikar s papigami ne poljubujejo in naj jih ne pitajo z žlicami, s katerimi sami jedo.

Kaj bo z republiko menihov? Sveta gora Atos ob Egejskem morju v bližini Soluna je pozidana z 20 velikimi samostani, od katerih jih je 17 grških, 1 srbski, 1 bolgarski in 1 ruski. Ta meniška republika je štela pred vojno 15.000 menihov, dočim jih je danes komaj še 2400. Stari menihi odhajajo na oni svet, novih se pa več ne priglaja, tako da preti tej največji meniški naselbini popolna propast.

Strahovita nesreča v kinu. V mestu Paisliju na Škotskem se je dogodila na Silvestrovo noč grozna nesreča, ki je zahtevala 150 človeških žrtev. V kinu se je vršila predstava, kateri je prisostvovalo nabito polno število otrok. V dvorani je nastal ogenj, ki je povzročil silno paniko in zmedo. Vse je bežalo k vratom in izhodi so bili tako zabasani v nekaj trenutkih, da ni mogel nihče ven. Nastala je gnječa, v kateri je obležalo na kupe otrok po tleh, po katerih so drugi hodili in teptali. Nad 200 otrok je bilo težko poškodovanih, a 80 jih je umrlo v gnječi, pohojenih in zadušeni. Glas o izbruhu ognja v kinematografu se je bliskoma razširil po mestu. Matere so prihitele od vseh strani in z grozo v srcu gledale sikati plamen iz dvorane in poslušale pretresljiv krik in jok mesrečnih otrok. Z velikansko težavo so rešili ostale otroke gasilci in policija.

Deseta žrtev Tutankamena. Pred leti je večja angleška družba učenjakov odkrila v dolini kraljev v Egiptu znamenito grobnico egipčanskega kralja Tutankamena. Med domačini je utrjena vera, da se nad vsakim, ki ruši pokoj starih egipčanskih kraljev, strahovito maščujejo. Te dni je resnično dohitela smrt že desetega člana raziskovalne ekspedicije v Egiptu dr. Carvera. Pri neki avtomobilski vožnji se je smrtno ponesrečil.

Tihotapci perzijskih preprog razkrinkani. V Beogradu je policija prišla na sled dobro organizirani družbi, ki se je že dalj časa pečala s tihotapstvom dragocenih perzijskih preprog. Tihotapce je izdal eden njihovih članov, ker so mu odpovedali poslovne zveze in ga izključili od mastnega dobička. V nekem beograjskem skladišču so odkrili carinski organi več zabojev dragocenih preprog, katerih vrednost znaša nad 10 milijonov dinarjev.

Italija in albanski petrolej. Albanska vlada je pred leti izročila italijanskim podjetnikom preiskovanje in izkoriščanje petroleja v Albaniji za dobo treh let. Te dni je izšel zakon, po katerem se pogodba glede preiskovanja in izkoriščanja albanskega petroleja podaljšuje za nadaljna tri leta.

Amerika in tihotapstvo alkohola. Za božične in novoletne praznike so hoteli tudi Amerikanci zaliti svoje žejne želodce z boljšo kapljico, pa so tihotapci z alkoholom pripravili velike pomorske transporte v ameriške luke. Na njihovo akcijo se je pa pripravila temeljito tudi prohibicijska policija. Na lov za tihotapci so poslali vse razpoložljive parnike in motorne čolne. Vnele so se prave pomorske bitke s tihotapskimi ladjami. Policija je zaplenila nad 5000 zabojev alkohola ter potopila tri ladje. Vrednost zaplenjenega alkohola cenijo na 35 milijonov dinarjev. V bojih je bilo ubitih in težko ranjenih več mornarjev.

Mesto, ki ga je morje odkrilo. V newyorškem pristanišču je pristala te dni ladja, katere potniki so pripovedovali o nenavadnem odkritju v Bahamskem zalivu. Na mestu, kjer je bila do sedaj na zemljevidu označena morská gladina, se je pojavil otok z ruševinami velikega mesta. Otok je nastal najbrže vsled potresa, ki je bil nedavno v srednji Ameriki. Vsled potresa se je pa tudi pred več sto leti isti otok pogreznil pod morskó gladino. Večja znanstvena ekspedicija bo prihodnje dni novi otok in razvaline mesta preiskala.

Konec diktature na Španskem. Španski diktator je predložil kralju predlog, da se vrne narodu ustavnost in demokracija. K temu že dalj časa napovedanemu koraku ga je prisililo padanje španske valute. General Primo de Rivera je izvrševal diktaturo šest let. Že 1. 1927. je sklical »parlament«, ki ga je vlada imenovala, a tudi v tej skupščini se je pojavila proti diktatorju močna opozicija in sicer pred vsem radi slabega gospodarstva.

Naročniki, poravnajte v dneh okrog novega leta zanesljivo svojo naročnino za »Kmetški list«, ki stane za celo leto samo Din 30.—.

Gospodarstvo

Našim sadjarjem!

Lanska zima nam je poškodovala mnogo sadnega drevja, ponekod več, drugod manj, ene vrste popolnoma, a druge spet ne tako močno, n. pr. na Murskem polju je močno prizadeta Damasonka.

Nekateri so to izgubo nadomestili že z jesenskim sajenjem, kar je popolnoma pravilno, drugi kopljejo jame sedaj in bodo sadili namenjene predvsem tistim, kateri niso storili ne enega, niti drugega, ampak še njihovo, po ostri zimi poškodovano sadno drevje čaka na svojo žalostno usodo.

Sedaj nam dopušča čas, da odstranimo vso suho drevje, ter ga spravimo domov, da bomo imeli vsaj drva če bo nastopila še hujša zima. Obenem pa preštudirajmo, katere vrste bomo sadili in kje bomo drevje naročili, posebno če nimamo v bližini zanesljive drevesnice. Glede odločitve, kaj bomo sadili, ni tako težko. Važno pa je, da sadimo dotične vrste, katere v našem kraju najbolj uspevajo, so sposobne tudi za trg ter da niso preveč občutljive za razne bolezni in škodljivce. Tudi ne bomo sadili mnogo vrst, ampak kvečjemu 2 do 3 vrste, a tiste res dobre.

Kako pa pridemo do zaključka, katere

vrste so res najboljše, se bo vprašal eden ali drugi? Popolnoma enostavno.

Ako smo tekom par let opazovali v svojem in sosednjih sadonosnikih posamezne vrste, smo lahko videli, kako rodi katera vrsta, opazili smo tudi, da je ena manj, druga bolj občutljiva ob času zime, potem ob času cvetenja in ravnotako glede škodljivcev in boleznih. Če gojimo sadno drevje tudi za prodajo, se bomo odločili za vrsto, ki je sposobna za trg, nekaj boljše plačana od navadnih vrst, dovolj trpežna in v vsakem oziru najmanj občutljiva. Imamo pa itak sadni izbor, potem katerega nam bo izbira tem lažja, saj to knjigo bi res moral imeti že vsak sadjar.

Ko vemo, koliko dreves bomo rabili, je najboljše, da če še tega nismo storili, pojdemo takoj k enemu zanesljivemu drevesničarju, si izberemo sami vrste katere želimo, za pristnost vrste zahtevamo od drevesničarja garancijo in na ta način si drevje zasiguramo, kajti dobrega drevja bo vsled letošnje velike potrebe manjkalo. Pri izbiri sadnega drevja ne glejmo na ceno, kakor povsod, velja tudi tukaj, da najdražje je v resnici najcenejše. To vidimo prav lepo tudi pri novejših nasadih, kjer je posajeno prvovrstno in slabejše drevje. Dočim raste prvovrstno drevje prav lepo, nima slabejše nobene rasti in ga moramo nadomestiti leto za letom z novim drevjem, kar bi pa ne bilo treba, če bi že takoj v začetku sadili res najboljše!

Sedaj vemo, katere vrste bomo sadili, tudi drevje že imamo zasigurano in potrebno je, da si skoplujemo drevesne jame. Mnogo je med nami sadjarjev, ki kopljejo jame pregloboke in premalo široke. Tudi ta slaba stran v sadjarstvu se mora odpraviti. Drevesna jama naj bo 50 do 60 cm globoka in vsaj 2 m široka, čim širja je, tem boljše. Oblika jame je lahko poljubna, bodisi, da je okrogla, lahko pa je tudi štiriogla. Zemljo pri kopanju jame delimo v dva dela, ter zmečemo rušo in zgornjo rodovito zemljo na eno, spodnjo pa na drugo stran jame. Dno jame še zrahljamo in pustimo zemljo na dnu. Na ta način se nam bo zemlja do spomladi prezračila in dobro premrznila.

Ako nam še dopušča čas, je dobro, da si sedaj pripravimo tudi drevesni kol. Kol mora biti raven, obeljen, dovolj močan (6 do 8 cm premeru) in tako dolg, da sega pod krono drevesa (2-50 m). Da si drevesni kol ohranimo dalj časa, ga konzerviramo. To lahko storimo pri suhem kolu s katranom ali karbolijem, sveže kole pa impregniramo z bakreno galico (10-15%). Z galico impregniramo tako, da postavimo kole v kako posodo, v katero smo nalili vode in dodali potrebno količino galice ter pustimo kole v tej količini 6 do 10 dni. Suhe kole impregniramo s katranom, oziroma karbolijem tako, da ga $\frac{1}{4}$ ure kuhamo v katranu. Posebno na dotičnem mestu naj bo kol dobro impregniran, kjer pride med zemljo in zraku, kajti tam navadno kol najprej strohni.

Sedaj imamo za sajenje sadnega drevja vse pripravljeno, o sajenju samem, pa se pogovorimo tedaj, ko bo skopnel sneg in se bo zemlja dovolj osušila, da bomo lahko sadili.

Franjo Fištrovič, ekonom, Ljutomer.

Travniki.

Opažamo, da se naši kmetje ne zanimajo dosti zlasti za gnojenje travnikov. Gnojenje travnikov je zelo važno temeljno delo pri kmetijskem gospodarstvu; žal, da se tako ne upošteva, kot bi se moralo. V tem oziru smo pri nas še na zelo nizki stopnji napram drugim naprednejšim državam.

Travnik nam je hvaležen, če ga vsako drugo ali tretje leto dobro pognojimo — kar je odvisno od terena in bonitete zemlje. Naj-

prikladneje je jesensko gnojenje, primeren čas je pa tudi sedaj, ker gnojilo te ali one vrste lahko kar po snegu raztrosimo, ter se ob tej zimski vlagi lahko raztapljajo redilne snovi in pridejo v neposredno bližino korenin.

Gnojila, ki pridejo v poštev, so: dobro dozorel hlevski gnoj (ne plesniv), zlasti konjski, ker vsebuje znatno več dušika, preperel kompost in konečno, kar se najbolj odgovarja, gnojnice. Za sedanje gnojenje se poslužimo teh gnojil, katerih prva dva raztrosimo, ako hočemo dobro pognojiti, tako, da povsem pokrijemo travno rušo. Gnojilo se enakomerno in fino raztrosi, da zamore deževna in snežna vlaga lažje izsrkati redilne snovi iz raztrosene mase. Najbolj je hvaležen travnik za dobro gnojnico, katero lahko vozimo sedaj, ker tudi točno vidimo, kako daleč se razprši, oziroma polije in se delo enakomerno izvrši; žal pa, da se še gnojnice iz nekaterih hlevov izteka direktno v cestne jarke, potoke itd. To važno gnojilo se nekako prezira in se mu posveča premalo pažnje.

Gnojili travniki, predvsem z gnojnico, dajejo bogate prideleke in delo dobro plačajo, ker dobimo n. pr. iz gnojenega travnika dvakrat večji pridelek nego iz negnojenega, obenem pa tudi pojačamo travno rušo.

Dober travnik in njegov pridelek — sladko seno — je temeljna podlaga dobre živinoreje. Že vsak posameznik dobro ve, da mu krava, če jo krmlimo s sladkim-dobrim senom, mnogo boljše molze, kakor če jo krmlimo s slabim in kislim senom zanemarjenega travnika, na katerem rastejo le slabe, celo škodljive bilnice.

Seveda, kjer se nahaja kislo tlo (moker teren) ne pomaga samo gnojenje z gnojem, marveč mu je potrebno tudi apna.

Tudi to delo — apnenje — se da sedaj izvršiti. Apno ima v sebi to lastnost, da veže nase kisline, katere so rastlinam škodljive, pospešuje razvoj mikro-organizmov itd.

Za bolj vlažne travnike je pa potrebno dreniranje — osuševanje. Naprava drenaž je zvezana z znatnimi stroški.

Zategadelj pride pri manjših parcelah najbolj v poštev in lažje izvedljivo, da izkopljemo primerne jarke odvajalnike, iztekajoče se v en glavni jarek, katere že vsak ve po svoji pameti usmeriti in izpeljati. Globokost in širina jarkov se največ ravna razmerah, terenu in padcu, kar se da na licu mesta presoditi.

Ako pa že imamo enake jarke izkopane od prej, event. že zaraščene, jih moramo izčistiti in obenem nedostatke popraviti po svoji lastni izkušnji in potrebi.

Ker so razmere kmetijstva povsod kritične, že finančno in materialno izčrpane, ne more se vsega narediti — glede dreniranja itd. — a potruditi bi se dalo toliko, da privoščimo travnikom gnoja, kar le z boljšim travništvom pridemo do boljših uspehov pri živinoreji in do rentabilnejšega gospodarstva v splošnem.

A. Z., Sl. Gr.

Celoletni mlekarско-sirarski tečaj. Uprava mlekarške šole v Škofji Loki obvešča vse zainteresirane, da bo otvorila 1. februarja letos četrti celoletni mlekarско-sirarski tečaj. Vzdrževalnina znaša na zavodu mesečno 750 Din; prosilci izven Dravske banovine plačajo k temu še 1000 Din šolnine za ves tečaj. Prosilci, ki žele obiskovati tečaj ob svojem trošku, naj vložijo takoj prošnje za sprejem pri ravnateljstvu zavoda, oni pa, ki si obetajo podporo, naj vložijo prošnje za podporo pristojnim banskim upravam, odnosno ministrstvu za kmetijstvo in vode. Podrobnejše podatke o sprejemu na zavod in o učnem načrtu zavoda prejmejo zainteresirane pri pristojnih banskih upravah in pri upravi mlekarške šole v Škofji Loki.

Vinarski kongres. Dne 17. decembra l. l. se je vršila v Beogradu konferenca zastopnikov raznih vinarskih društev iz cele države, ki so sklenili sklicati na dan 17. februarja 1930 v Beograd vinarski kongres, na katerem se bodo poleg strokovnih poročil obravnavala tudi vsa pereča vprašanja vinogradništva. Na dan pred kongresom pa bo sklican ustanovni občni zbor Saveza vinogradnikov in sadjarjev za celo Jugoslavijo. Ta savez ne bo imel direktnih članov, ampak bo združil le vse vinarske in sadjarske organizacije naše države, ki pa bodo svojo samostojnost tudi za naprej obdržale.

Ljubljanski sejmi za kožuhovino. Tudi starejši ljubljanski meščan se spominja na vsak prvi ponedeljek meseca januarja po sveti Neži, ko so hodili lovci iz vseh krajev bivše Kranjske, Štajerske, Koroške, Primorja, Istre, Hrvatske in Dalmacije po ljubljanskih ulicah z najraznovrstnejšo kožuhovino in jo nudili Ljubljančanom in došlim kupcem na prodaj. Zbirali so se po raznih ljubljanskih gostilnicah, pozneje na dvorišču Balkana in mešetarenja, prerekanja ter vpitja je bilo dovolj, kar je pokazovalo živahno kupčijo. Seveda pa je bil promet majhen, saj je šlo pri kupčiji navadno le za posamezne komade. Meseca januarja l. 1925 pa je ta tradicionalni sejem že pokazal resno lice. Njegovo organizacijo je prevzela v svoje roke Uprava Ljubljanskega velesejma s sodelovanjem Slovenskega lovskega društva v Ljubljani odnosno Lovske zadruge in prenesla tržišče v svoje razstavne prostore. Z uspešno propagando je te sejme založila z veliko množino dobrega blaga, pridobila poleg domačih tudi inozemske kupce ter tako koncentrirala ponudbo in povpraševanje na eno mesto. Vsako leto od tedaj so se tu vršili ti sejmi, včasih tudi dva do trikrat za povrstjo v eni sezoni. Letos se vrši ta običajni sejem sv. Neže za kožuhovino vseh vrst na prvi ponedeljek in torek po sveti Neži, t. j. 27. in 28. januarja. Tudi letos bo došlo mnogo resnih interesentov domačih in inozemskih. Zato je dolžnost vsakega zavednega lovca, predvsem pa člana Slovenskega lovskega društva, da pošlje vse to leto pridobljene kože »Divji koži«, Ljubljanski velesejem. Vsakdo naj se zaveda, da je moč samo v slogi in da bodo napredovali samo v medsebojni podpori. Kože lahko oddaste že sedaj. Vsa tozadevna pojasnila daje »Divja koža« v Ljubljani. S 25. januarjem pa je sprejemanje kož zaključeno.

TRŽNE CENE V LJUBLJANI

dne 2. januarja 1930.

Govedina: 1 kg govejega mesa I. 18 do 20, II. 16 do 18, III. 12 do 16 Din. Teletina: 1 kg telečjega mesa I. 24 do 25, II. 20 do 22 dinarjev. Svinjina: 1 kg prašičjega mesa I. 25, II. 22 do 24 Din. Drobnica: 1 kg koštrunovega 14 do 15, jagnjetine 18 do 20 Din. Konjsko meso: 1 kg konjskega mesa I. 8, II. 6 Din. Klobase: 1 debrecinskih 40, hrenovk 30 do 32, safalad 28 do 32, posebnih 32, tlačenk 20, svežih kranjskih 35, polprekajenih kranjskih 32 do 35, suhih kranjskih 50 Din. Perutnina: kokoš 40, petelin 35, raca 30, domači zajec, manjši 10, večji 20 Din. Divjačina: divji zajec 60, poljska jerebica 18, gozdna jerebica 26, kljunač 28 Din. Ribe: 1 kg karpa 25 do 30, ščuke 35 do 40, postrvi žive 60, mrtve 80 Din. Mleko, maslo, jajca, sir: 1 liter mleka 3, 1 kg surovega masla 40, čajnega masla 52, masla 44, bohinskega sira 40, sirčka 10, eno jajce 2 Din. Pijače: 1 liter starega vina 16, novega vina 16, 1 čaša piva 3-50, 1 vrček piva 5, steklenica piva 6 Din. Kruh: 1 kg belega 4-50, črnega in rženega 4-20 Din. Sadje: 1 kg luksuznih jabolč 8, jabolč I. 6, II. 5, III. 4 Din. Specerijsko blago: 1 kg kave Portoriko 72, Santos 46, Rio 32, pražene kave I. 90, II. 70, III. 56, kristalnega belega slad-

korja 13, sladkorja v kockah 14, kavne primesi 18, riža I. 10, II. 8, 1 liter namiznega olja 18, jedilnega olja 17, vinskega kisa 4-50, navadnega kisa 2-50, 1 kg soli morske 2-50, kamene 2-75, celega popra 70, 1 liter petroleja 7-50, 1 kg testenin I. 10, II. 9, pralnega luga 3-75, čaja 80 Din. Žito: 1 q pšenice 255,

rži 235, ječmena 135, ovsa 200 do 240, koruze 210, ajde 230, fižola ribničana 420, prepelčarja 480, 1 kg graha 10, leče 10 Din. Kuriyo: 50 kg premoga 30, 1 tona premoga 450, 1 ku-bični meter trdih drv 175, mehkih 90 Din. Krma: 1 q sladkega sena 125, polsladkega sena 100, kislega sena 75, slame 75 Din.

Živina. Mariborski prašičji sejem 4. t. m. Kmetje so prignali 103 svinje, od teh je bilo 84 prodanih. Cene: mladi prašiči 7—9 tednov 125 do 200 Din, 3—4 mesece 350 do 400, 8 do 10 mesecev 550 do 850 Din, 1 leto 1000 do 1300, 1 kg žive teže 10 do 12-50, mrtve 17 do 18 Din.

Velour, sukno in pliš
za damske plašče
velika izbira, niške cene
R. Miklauc, pri škofu
LJUBLJANA
Lingarjeva ulica - Medar-
ska ulica - Pred škofijo

Učinkovita obramba
in lek zoper grižol, hripa-
vost, prehlad, nahod, akutne
in kronične bronhite, katarje,
hripo, influenco, nadihu in
zasplost so raskušilne
pastilje

VALDA

Neizogiben pogoj. Zahtevajte
strogo v vseh lekarnah in
drogerijah izvirne pastilje

„VALDA“
samo v skatljicah s napisom
„VALDA“

Advokat dr. Furlan Anton
kasacijski sodnik v pok.
je otvoril
ODVETNIŠKO PISARNO
V NOVEM MESTU
v Pintarjevi hiši na Ljubljanski cesti.

Fabiani & Jurjovec
Ljubljana, Stritarjeva ulica 5

Velika zaloga
SUKNENEGA BLAGA
za moške in ženske oble-
ke. Lepa izbira svilenih
rut in šerp. Krojači in
šivilje, pišite po vzorci

Kmetje!

Kupujte pri trgovcih,
ki oolajajo v našem listu!

ILOVAC

Tvornica glinastih
strešnikov in opeke
Fröhlich & Bichler
Karlovac

Dnevna produkcija 100.000 komadov strešnikov in opeke.

Proizvajanje vseh vrst opeke in strešnikov ter vseh glinastih predmetov kakor
tudi ploščice za tlake. Posebno se priporočajo falcovani in dvakrat falcovani
strešniki v dovršeni obliki ter po zelo ugodnih cenah. Kvaliteta sidne in strojne
opeke je strokovnjaško priznana, kot najboljša v državi.
Dobavlja se franco na vsako postajo.

Generalno zastop-
stvo za Slovenijo: **EKONOM** Ljubljana
Kolodvorska 7

EKONOM osrednja gospodarska zadruga
v Ljubljani, Kolodvorska 7
ima stalno v zalogi:

Umetna gnojila: Tomaževo žlindro, kalijevo sol, su-
perfosfat, nitrofoskal (mešano gnojilo), čilski soliter,
apneni dušik i. dr.

V Trebnjem je zaloga pri Iv. A. Groseku.

Seno in pšenično slamo dobavlja po najnižji ceni
franko vsaka postaja.

Double, modni kam-
garn, športni ševiot
za vse moške ališke in suknje
Velika izbira, ugodne cene
R. Miklauc, pri škofu
LJUBLJANA
Lingarjeva ulica - Medar-
ska ulica - Pred škofijo

Za jesensko in
zimsko gnojenje
priporočamo
Thomasovo
Žlindro
vedno v zalogi pri
osredn. gosp. zadrugi
EKONOM
V LJUBLJANI
Kolodvorska ul. 7

Naročajte in širite »KMETSKI LIST«!

Denar naložite najbolje in najvarneje pri domačem zavodu

KMETSKI HRANILNI IN POSOJILNI DOM

Račun poštne hranilnice štev. 14.257 REGISTROVANA ZADRUGA Z NEOMEJENO ZAVEZO Brzjav: »Kmeti dom« Telefon 2847

v LJUBLJANI, Tavčarjeva (Sodna) ulica 1

Vloge na knjižice in tekoči račun obrestuje po 6%,
pri trimesečni odpovedi po 7½%, brez odbitka davka na rente

STANJE VLOG 25.000.000 DINARJEV
JAMSTVO ZA VLOGE presega večkratno vrednost vlog

Strankam nudi brezplačno poštne položnice za nalaganje denarja. — Vložne knjižice drugih zavodov sprejema kot gotovino brez prekinjenja obrestovanja.
POSOJILA daje proti poročstvu, na vknjižbo in proti zastavi premičnin in vrednostnih papirjev ter dovoljuje kredite v tek. računu pod najugodnejšimi pogoji.

BLAGAJNIŠKE URE: Ob delavnikih od 8—12½ in od 3—4½, le ob sobotah in dnevih pred prazniki od 8—12½.

Podružnica v Mariboru, Slomškov trg 3, pritličje, poleg stolne cerkve.